

Månedsoversigt over plantesygdomme

323. — Vintermånederne og april 1952.

Der blev for vintermånederne og april modtaget beretninger fra 123 medarbejdere; endvidere blev der i månederne januar—april besvaret 824 forespørgsler.

Der foreligger nu, da dette skrives den 5. maj, blot meteorologiske ugeberetninger til og med den 19. april.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur i tiden 1.—5. omkring $2,5^{\circ}$, hvilket er halvdelen mod normalen på 5 à 6° ; i den følgende uge steg temperaturen og lå 1 à 2° over nævnte normal, og i ugen 13.—19. blev middeltemperaturen 5 — 6° over normalen.

Nedbøren nåede i tiden 1.—19. næppe mange steder $\frac{1}{3}$ af månedens normal, der for hele landet er 40 mm. Disse nedbørsmængder faldt næsten udelukkende i ugen 6.—12. Månedens blev som helhed varm og tør.

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Overvintring. Frostskaade synes blot i meget ringe grad at have været årsag til dårlig overvintring af rug og hvede; af i alt 82 beretninger skrives i 73 om intet eller ubetydeligt angreb og i 9 om sjældne og svage angreb. Dårlig overvintring blev navnlig iagttaget, hvor rug spirede dårligt (Martin Christensen, Sindal) eller var sået sent umiddelbart før jul (H. Gyde Christensen, Fjerritslev), hvilket også gjaldt enkelte hvedemarker med sen såning (P. M. Dreisler, Vestfyn). I en så mild vinter er det næsten

selvfølgelig, at ny tilkommende hvedesorter fra Belgien og Frankrig har overvintret godt. Hvede blev dog enkelte steder tyndet lidt under eftervinteren i marts, men skaden synes ikke at være stærk og ej heller almindelig (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; N. A. Drewsen, Tørsbøl). Lyspletsyge synes at have været årsag til dårlig overvintring: „I enkelte tilfælde synes pletvis udvintring at stå i forbindelse med manganmangel“ (C. M. Bundgaard, Ringsted), „næppe frostskaide, undtagen hvor der er manganmangel, som synes at gøre planterne svage over for frost“ (A. P. Aidt, Viborg) og „to meget alvorlige angreb i rug omkring 25. april, men sprøjtning med 12 kg mangansulfat pr. ha synes at have kureret afgrøden“ (Georg Nissen, Rødding). Af i alt 82 beretninger om lyspletsyge skrives i 49 om intet eller ubetydeligt angreb og i 26 om sjældne og svage angreb samt i 7 om almindelige angreb, hvilket sikkert må tydes derhen, at lyspletsyge navnlig forekommer i pletter i marken, og på sådanne steder kan selv let frost ødelægge de svækkede planter.

Eftervinteren i marts, der faldt i sidste halvdel af denne måned, og efter at en meget stor del af arealerne med vårsæd var tilsæt, blev i nogle egne og under visse jordbundsforhold og sådybder den indirekte årsag til, at plantebestanden i mange marker og da navnlig havremarker blev tyndet en del. Tyndingen blev dog som helhed næppe stærkere, end at størstedelen af de skadede marker under de gode vækstkår i april ved denne måneds slutning stod med en kraftig og passende plantebestand. I 26 beretninger beskrives skaden hos havre, der blev sæt før eftervinteren og allerede fra de sidste dage i februar, som dårlige, vanskabte, proptrækkerformede spirer, der vanskeligt eller slet ikke var i stand til at bryde jordskorpen. Skaden var almindelig hos havre og fandtes sjældent hos byg, selv hvor byg og havre var sæt som blandsæd. I beretningerne nævnes mange forhold, der kan have fremmet skaden, så som løs jord, dyb såning, særlig våd jord, der ved frosten har dannet skorpe og dermed er blevet uigennemtrængelig for varme og ilt. Hertil kan komme *Fusarium*, der har angrebet de svækkede spirer: „En mark, der var tilsæt med uafsvampet sæsæd (rug, byg, havre) før martsvinteren, var næsten ødelagt“ (A. Madsen, Borris). Af beretningerne kan nævnes: „På steder, der på et bestemt tidspunkt ikke har været dækket af sne“ (Sv. Aa. Jacobsen, Tørring), „hvor sneen ikke har ligget eller hurtigt er forsvundet“ (S. A. Ladefoged, Aars), „i nogle marker står havren nogenlunde, hvor sneen har ligget længst“ (Jens Tarp, Aalestrup), „på lidt højere partier af marken og på nordøstsiden, hvor sneen har ligget i et tyndt lag, eller stedet har været udekket“ (Aksel Nielsen, Horsens), „havren er væk på sydskråninger, hvor sneen først forsvandt“ (Chr. Brødsgaard, Vestfyn), „værst, hvor jorden var løs, og sneen smeltede først af“ (P. Bruun Rasmussen, Marslev), „værst, hvor der har ligget sne længst, og hvor jorden er skorpet“ (G. Lykke Pedersen, Frederikssund), „især hvor sneen ikke har dækket jorden“ (P. M. Dreisler, Vestfyn), „plantebestanden er normal, hvor der har ligget snedriver“ (J. K. Svenstrup, Sydvestjylland), „skaden synes størst på sydvendte skråninger, og hvor der er sæt rigeligt dybt“ (J. P. Skou, Odder), „hvor der var sæt dybt, og hvor snelaget var tyndt, er skaden størst“ (P. Laursen, Faaborg).

„skade ses navnlig i kalimanglende marker“ (S. A. Petersen, Stege), „efter min mening synes hverken såtid forud for eftervinteren, jordens beskaffenhed eller sådybde at kunne tillægges nogen betydning i den skete skade, der efter min mening alene må tilskrives den hårde barfrost“ (Georg Nissen, Rødning), og „skaden forekom hyppigst på sydskråninger og høje partier, sikkert som følge af, at solen smeltede sneen på sydskråninger, inden frosten var forbi, og at der på de høje partier var mindre snelag til at beskytte“ (A. Diederich, Århus).

Kaliumbrist blev allerede sidst i denne måned iagttaget hos byg i adskillige marker og omtales i 12 beretninger, af hvilke kan nævnes: „I så godt som alle tilfælde findes en naturlig forklaring på forholdet, der understreger betydningen af, at markerne ikke forsømmes med kaligødning“ (S. Nygaard Olesen, Svendborg).

Slimskimmel (*Fusarium spp.*) synes ikke at have haft indflydelse på overvintring af vintersæd og græsser; der skrives dog i et par beretninger om sjældne og svage angreb, men kun i et par tilfælde ved stærk tynding af plantebestanden synes man at have måttet pløje marken.

Borskade blev iagttaget hos byg i 4 marker, hvor de unge planter var næsten rent hvide; sådanne planter dør ret hurtigt. I et tilfælde blev ved en fejl brugt borax i stedet for superfosfat og med en mængde af ca. 50 kg pr. ha; et andet sted blev brugt 20 kg borax pr. ha, og i et tredje og fjerde tilfælde blev borax strøet ujævnt. Det er ejendommeligt, at der stadig og med fuldt overlæg bruges borax til korn.

Bælgplanter.

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) synes at have været yderst godartet både om efteråret og nu i foråret; af i alt 81 beretninger skrives i 46 om intet eller ubetydeligt angreb, i 22 om sjældne angreb (19 svage, 3 stærke) og i 13 om almindelige angreb (9 svage, 4 stærke). De enkelte, stærke angreb blev navnlig iagttaget i rødkløverfrømarker, hvor angrebet blev årsag til omplojning. Svampens godartethed synes også at fremgå af følgende iagttagelse: „Det er kun meget svage angreb, der er set i år; selv rundbælg har klaret sig godt“ (H. Qvistgaard Mortensen, Kibæk).

Frost ødelagde fuldstændig lupiner, der var sået tidligt i marts (E. Eriksen, Haderup; Holger Behrens, Bylderup Bov).

Borskade blev iagttaget i lucerne, der ved en fejl blev tilført 50—60 kg borax pr. ha (Jens Tarp, Aalestrup).

Bederoer.

Roernes overvintring i kule forløb ikke alle vegne tilfredsstillende. Af i alt 77 beretninger skrives i 32 beretninger om ingen eller ubetydelig forrådnelse, i 18 om sjælden (9 svage, 9 stærke) og i 27 om almindelig forrådnelse (15 svage, 12 stærke). Varmeskade samt angreb af gråskimmel (*Botrytis cinerea*) nævnes hyppigt som de årsager, der har indledet forrådnelsen. Gråskimmel var tidligt på færde og allerede fra efteråret i november stærk i sit angreb og da hovedsagelig hos tidligt dækkede, meget

tørre og stærkt tophuggede roer. Under sådanne forhold sås svampen i livlig vækst, og råddet strakte sig allerede da langt ind i roens væv, der blev brunt og blødt. I adskillige beretninger nævnes svampens angreb og dets betydning: „Meget almindelig i kulerne og medfører stærkt svind“ (C. M. Bundgaard, Ringsted), „i næsten alle kuler er en større eller mindre del af roerne ødelagt“ (N. M. Nielsen, Kalundborg), „enkelte kuler med stærkt angreb“ (P. Grøntved, Næstved; H. Wraae-Jensen, Skælskør), „kraftige angreb af gråskimmel, mange steder er omkring en fjerdedel af roerne ødelagt; de kraftigste angreb findes i roehus, hvor roerne er opbevaret fra efteråret“ (P. Laursen, Faaborg), „angrebet af gråskimmel har en meget stor part af skylden“ (Georg Nissen, Rødning), „i mange tilfælde er roerne angrebet af gråskimmel“ (R. Aagaard, Ry), „meget udbredt i kulerne og tilsyneladende stærkere i de først optagne end i de senere optagne“ (J. P. Skou, Odder), „af dybt aftoppede fodersukkerroer var ca. 30 % stærkt angrebet af gråskimmel, medens højtaftoppede roer var så godt som fri“ (B. R. Bentholt, Ødum forsøgsstation), og „stærkt angreb mange steder og især på de roer, der er kørt tidligt sammen i kulen“ (M. Th. Kjær, Rønde), og „alvorlige angreb af gråskimmel, hvor roerne er kørt tørre sammen i efteråret“ (Sv. E. Sørensen, Nykøbing F.).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kålroernes overvintring i kule synes at have været som for bederoer. Flere steder blev dog iagttaget særlig stærk forrådnelse, hvor gnav af kålfluens larve var meget almindeligt i roelegemet.

Rapsens overvintring var som regel god, dog blev en del sent-sæede marker ompløjet, men dette synes ikke altid at skyldes vinterskade, men vist nok så meget en for tynd plantebestand fra efteråret. „Raps sået 1. sept. står godt, men efter såtid 15. sept. er planterne totalt gået ud“ (B. R. Bentholt, Ødum forsøgsstation), „ompløjning af enkelte sent sæede marker, men dette skyldes sikkert ikke frostska de“ (C. M. Bundgaard, Ringsted), og „for de marker, der blev sået for sent, er problemet klaret; marken er klar til en anden afgrøde“ (E. Eriksen, Haderup).

Kartofler.

Kartoflernes overvintring i kule synes at have været god. Der skrives dog i adskillige beretninger om varmeskade, der især var årsag til forrådnelse i stærkt og tidligt dækkede kuler og da navnlig sådanne, hvor kartofler var kulet fugtige, og hvor regnvand var trængt ind i kulen.

Frostska de var ofte stærk hos kartoffelknolde ved indtagning fra kule, sortering og forsendelse af disse i marts og fik hyppigt et ret stort omfang (N. J. Nielsen, Herning; J. J. Jakobsen, Grindsted; Arne Anthonsen, Give; Holger Behrens, Bylderup Bov).

Frostska de på spæde kartoffeltoppe hos kartofler lagt tidligt i marts var undertiden meget stærk, og mange marker blev totalt ødelagte; hvor der var dækket med halm eller andet materiale skete ingen skade (P. Riis Vestergaard, Samsø; J. Lindegaard, Faaborg).

Hans R. Hansen.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æblemes holdbarhed vinteren igennem har åbenbart været ret god; foruden lidt lagerskurv og priksyge er det skold og centerråd, der har betydet mest. I almindelig ventilerede lagerrum har det knebet noget med luftfornyselsen, hvorved nogle sorter har fået svedet huden — altså skold. I andre tilfælde er modningen skredet for hurtigt frem, så opbevaringstiden er blevet noget forkortet.

På et fælleslager havde man vanskeligheder med et parti Belle de Boskoop, der noget før end forventet var begyndt at blive melet og angrebet af centerråd til trods for, at et andet parti af samme sort havde klaret sig fint under nøjagtig samme lagerforhold; forklaringen må uden tvivl være den, at de to partier er avlet under forskellige vækstforhold, hvorved frugtens egnethed til lagring bliver uens. Desuden har det nok spillet en rolle, at det dårlige parti havde stået i større kasser end normalt, og således har luftcirkulationen igennem den enkelte kasse været for ringe.

Fra Blangstedgaard angives det, at centerråd har vist sig både stærkere og tidligere end sædvanligt — og det gælder såvel ventileret lager som kølerum og ganske særligt kulsyrerum; måske skal dette sættes i forbindelse med den lidt rigelige nedbør i eftersommeren 1951, — i hvert fald må frugtens udvikling, den gang opbevaringen begyndte, have været anderledes end i de foregående år, hvor forsøgsstationen bl. a. har undersøgt centerråd i forskellige lagerrum.

Et pudsigt forhold omtales fra Sorø Amt (Ejner Christensen); høsten har været forholdsvis lille, og det har medført, at der rundt omkring på lagrene har været ret god plads, og som følge heraf har opbevaringen været bedre end forventet; det gælder stadig, at intet er så galt, at det ikke er godt for noget.

Køkkenurter.

Spiseløgene har næsten alle steder vist meget stort svind under opbevaringen — og hovedskylden herfor tilskrives angreb af gråskimmel. Efterhånden er den danske avl af skalotter og kepaløg blevet en storkultur takket være et omfattende forsøgsarbejde; det er derfor højst beklageligt, at vort kendskab til gråskimmel og dens bekæmpelse er så ringe. Imidlertid er der nu sat en undersøgelse i gang angående disse spørgsmål, og forhåbentlig varer det ikke længe, inden vi bliver i stand til at begrænse gråskimmels ødelæggelse i mark og på lager.

Så godt som alle indberettere betegner denne skade som meget alvorlig, og der nævnes svindprocenter helt op til 80. Det største samlede tab meddeles fra Jydsk lögsektion, hvor man har måttet kassere 45 tons spise- og sætteløg!

Det er dog endnu et åbent spørgsmål, om det udelukkende er gråskimmel, der forringer løgene; penselskimmel, der ikke altid er blågrøn, men under visse forhold kan være næsten hvid, kan meget vel starte eller fortsætte en allerede påbegyndt ødelæggelse, og andre svampe kan også forøge råddenskaben.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Gåsebillelarver (*Phyllopertha horticola*). Der er kun forekommet enkelte spredte angreb forskellige steder i Jylland og eet sted på Sjælland. I intet tilfælde er angrebet blevet karakteriseret som mere end ret stærkt. Det bemærkes som regel, at den forvoldte skade i overvejende grad hidrører fra angreb i efteråret.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Jordloppelarver (*Crepidodera ferruginea*). Fra Faaborgegnens skrives: „I en mark med havre efter græs har larverne ødelagt omkring 15—20 % af planterne. Angrebet var jævnt fordelt ud over marken og synes nu at være standset“ (P. Laursen). Fra Haderslev meldes om to angreb på havre, der var af en sådan styrke, at afgrøden måtte sås om (P. R. Madsen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Hårmyglarver (*Bibionidae*). Der er indløbet to beretninger om angreb i byg efter roer. Disse angreb skyldes *Bibio*-larver. Fra Langeland skrives: „Et stærkt angreb. Eftersåning var nødvendig. Angrebet forekom i byg efter roer, hvor der var forårsgødet til roer. Halvdelen af marken var ikke forårsgødet, og her var intet angreb“ (A. Rasmussen). Et lignende angreb forekom ved Grenaa (Chr. Sloth). I fire beretninger omtales angreb i vårsæd efter grønjord. Disse angreb plejer at skyldes larver af *Dilophus vulgaris*. Fra Ringe skrives: „Har iagttaget angreb i en enkelt havremark efter grønjord. I fjor var der stærke angreb i grønjordshavre enkelte steder“ (Aa. Rasmussen). Fra Borris: „I enkelte tilfælde mange larver og udhulede kærner i vårsæd efter grønjord“ (Aa. Madsen). Fra Statens forsøgsstation ved Ødum: „Er fundet i ret stort antal i grønjordshavre. Skaden synes dog ret begrænset“ (B. R. Bentholt). Fra Århusegnen: „Et enkelt angreb er iagttaget i byg efter grønjord, dog kun i afgrænsede pletter, men i disse var larverne meget talrige“ (A. Diederich). Fra Grindsted skrives: „I ompløjede græsmarker findes mange steder et utal af hårmyglarver, der ligger ligesom i små reder med 50—100 larver på et sted. Jeg har tidligere set lignende angreb, uden at det tilsyneladende er gået ud over kornet“ (J. J. Jakobsen). Her har det sikkert også drejet sig om *Dilophus*-larver. Der foreligger yderligere to meddelelser om angreb af hårmyglarver, men der gives ingen oplysning om afgrøde og forbrugt.

Fritfluelarver (*Oscinis frit*). Der foreligger kun 3 indberetninger om angreb af betydning i vintersæden. Fra Roskildeegnens skrives: „Et stærkt angreb i hvede efter spildsæd af havre på et mindre areal“ (M. Greve). Fra Aalestrup: „Et enkelt ret stærkt angreb i rug, hvor dog den værste skade var sket i efteråret“ (Jens Tarp). Fra Viborgegnen: „Udtynding af hvede, der stod jævnt godt. Skal dog ikke ompløjes“ (A. P. Aidt).

Brakfluelarver (*Hylemyia coarctata*). Der er ikke rapporteret noget angreb af betydning.

Agersnegle (*Agriolimax agrestis*) har på Vestfyn ødelagt en byg-

mark på 1 td. Id. Anvendelse af 15 kg bordeauxpudder til nævnte areal forblev uden virkning på dyrene (Chr. Brødsgaard).

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). Fra Skælskør skrives: „Der er konstateret enkelte meget ondartede angreb i rødkløver og lucerne. Ompløjning har været nødvendig“ (H. Wraae-Jensen). Fra Aarslev forsøgsstation skrives, at der er fundet ål i rødkløver og lucerne (A. Larsen).

Den sribede bladrandbille (*Sitona lineata*). Fra Nordøstfyn skrives: „Det har i foråret været nødvendigt at pudre adskillige ærtemarker for bladrandbiller. De synes at have været tidligt fremme og i stort antal“ (H. Rasmussen). Fra Faaborgegnen: „Angreb meget almindelige. De fleste svage, men enkelte stærke. I et tilfælde blev alle vikkerne i en havrevikkeblanding ædt fuldstændig. Også en ærtemark var stærkt angrebet. Der blev pudret med Gesarol“ (P. Laursen).

Bederøer.

Runkelroebillen (*Atomaria linearis*). Fra Møn skrives: „— I en mark med bederøer som forfrugt kunne man tælle op til 10 biller i en 5 cm lang rille langs en roerække. Planterne var stærkt begnavet og mange odelagt“ (Sv. Aa. Pedersen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*). I enkelte egne optrådte de i stort tal på rapsen fra omkring midten af april, men først fra slutningen af måneden er meddelelserne om angreb hyppige. Som helhed synes disse angreb at være moderate.

Jordløpper (*Phyllotreta spp.*). Fra Århus skrives om et stærkt angreb på kålroer (A. Diederich) samt om nogle svage angreb på raps (E. K. Andersen). Omkring midten af april meldtes om angreb i raps på Vestfyn (N. Chr. Stentoft).

Skulpesnudebiller (*Ceutorrhynchus assimilis*) viste sig ved forsøgsstationen ved Ødum i dagene lige omkring 1. maj, samtidig med at rapsen begyndte sin blomstring (B. R. Bentholm).

Skovduer (*Columba palumbus*). Fra Hads Herred skrives: „Duer kom i store flokke og åd praktisk talt alt, hvad der var grønt i vinter. Rapsen var mange steder så beskadiget, at det var tvivlsomt, om den overhovedet kunne gro efter dette. Det ser imidlertid ud til, at skaden er betydelig mindre end antaget og mindst, hvor man meget tidligt søgte at udbedre forholdet med salpeter. En lille smule blev ompløjet“ (J. P. Skou). Fra Fyn: „Fra flere egne af Fyn er der meldt — og til dels herfra berigtiget — stærke angreb af skovduer på raps; især i den tid, et jævnt snelag dækkede jorden, medens rapsplanterne stak op. — Flere flokke på over 1000 duer. Hakning i blade og hjerte“ (N. Chr. Stentoft). Også andre fynske indberettere klager

over duerne, J. Lindegaard, Korinth, Aa. Rasmussen, Ringe og P. Bruun Rasmussen, Marslev. Fra Kalundborg (Stanley Jørgensen) og Ribe (Aa. Buchreitz) meldes om de samme skader.

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Bladlus (*Aphididae*) på æbletræerne. I en beretning fra Aalborg (Jørgen Jørgensen) meddeles, at de første bladlus blev set allerede d. 9. april, i de øvrige rapporter skrives, at lusene viste sig i løbet af månedens sidste halvdel. Der skrives i et par indberetninger om talrig optræden af grønne bladlus på de unge blomster- og bladrosetter, men som konsulent Ejning udtaler, kan det dreje sig om æbleknop-bladlusen (*Aphis crataegella*), der dog normalt kun udvikler 2 generationer på æble, før de vingede lus vandrer over på græsser. En nærmere undersøgelse er dog nødvendig for at afgøre sagen.

Knopviklerlarver (*Tortricidae*). Fra Holbæk Amt skrives, at de første larver af den røde knopvikler (*Tmetocera ocellana*) sås d. 29. april (Henrik Nielsen). På Lolland sås disse larver d. 24.

Frostmålerlarver (*Cheimatobia brumata*) iagttoges i knopperne i begyndelsen af april.

Pæregalmyggen (*Contarinia pyrivora*). I Lyngby begyndte myggene at klækkes d. 24. april, og klækningen syntes i det væsentlige at være afsluttet omkring d. 1. maj. En meget høj procentdel af larverne synes i år at have været angrebet af snyltehvepse.

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Æggene begyndte at klækkes i månedens sidste halvdel. På en særlig lun lokalitet sås de første mider d. 15. april (W. Norrie, Uggeløse), og i en beretning skrives, at der allerede er fundet enkelte stærke angreb (C. T. L. Worm, Uggeløse).

Stikkelsbærmiden (*Bryobia ribis*). Fra en frugtplantage på Lolland skrives, at de første larver sås på træerne d. 18. april, og at de var talrigt tilstede d. 24. april. Sprøjtning med forårskarbolineum (6%) d. 19. marts formindskede antallet af mider, men kunne ikke udrydde dem på de gamle, skællede træer (A. Diemer).

Diverse skadedyr.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha*). Eet ret stærkt angreb meddelt fra en skovplanteskole på Stevns. Der foretoges en virksom bekæmpelse med hexaklor (K. Iversen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Der er rapporteret usædvanlig få og som regel svage og betydningsløse angreb. Som en af grundene hertil

angives jævnligt den udbredte anvendelse af hexaklorbehandling af udsæden. Kun fra Viborgeggen (O. Th. Nielsen), Ikast (Johs. Nielsen), Vis Herred (N. A. Drewsen) og Stevns (Aa. Madsen) foreligger beretninger om stærkere angreb.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Angrebene i år synes ikke at give sidste års voldsomme angreb noget efter i styrke og omfang. Fra så at sige alle egne af landet, dog hovedsageligt fra Jylland, kommer klager over larvernes ødelæggelser. Vi har modtaget 83 indberetninger, hvoraf der i de 73 omtales stærke og meget stærke angreb, mens kun 10 melder om ubetydelige eller ingen angreb. Allerede i efteråret nåede larverne at gøre stor skade på mange vintersædsmarker, således at disse efter dette angreb var lige til at pløje om. Den milde vinter var meget gunstig for larvernes trivsel, og i særlig milde perioder kunne man se dem fortsætte ødelæggelsens værk. Ved forårets angreb i græs og vårsæd har der været anvendt giftklid og på vegetationsdækket jord også parathionsprøjtning, begge dele som regel med godt resultat. I visse egne af Jylland har det knebet med at få fat i tilstrækkelige mængder af schweinfurtergrønt og til dels også Bladan. Flere indberettere bemærker, at angrebene mærkeligt nok ikke er så stærke, som man med rette kunne forvente efter det store antal larver, der er til stede i jorden.

Af de mange beretninger citerer vi et repræsentativt udpluk: Vejleegnen: „April måned stod i stankelbenlarvernes tegn. Allerede tidligt på måneden var man klar over, at de omplojede græsmarker mange steder var stærkt befængt med stankelbenlarver, men først, da der kom lidt lunhed i vejret, begyndte angrebene. I højere grad end sædvanligt forekom underjordiske angreb. Måske fordi jorden i år var meget løst lejret. Måske af samme grund var den tidlige bekæmpelse af larverne ikke helt tilfredsstillende. Schweinfurtergrønt slap hurtigt op, og blyarsenat var larverne tilsyneladende ikke villige til at tage. Bedre gik det med Bladan og parathion — både som sprøjtemiddel og som pudder blandet i klid. Mange marker er dog stærkt udtyndede, og ikke få har foretrukket om- eller isåning. Angrebene fortsætter“ (V. Ternvig). Hads Herred: „Angreb er almindelige, men ikke nær så slemme som sidste år. De fleste steder er angrebene så svage, at de ikke har nogen betydning“ (J. P. Skou). Vesthimmerland: „Ikke endnu set skade på græs. Derimod er angrebene (22. april) i vårsædsafgrøderne allerede i fuld gang. I de afvandede Nørkær enge ved Løgstør blev flere vintersædsmarker fuldstændig raserede allerede i efterårsmånederne. Larverne synes at være tilstede i store mængder i de omplojede græsarealer på lav jord. I omplojet græs på agermarker synes angrebene dog også at blive meget alvorlige. I fjor gjorde vi den erfaring, at Bladan virkede udmærket efter iblanding i hormonvædske. Vi regner med i den kommende tid at bekæmpe både stankelbenlarver og ukrudt på een gang“ (S. A. Ladefoged). Hobro og omegn: „Der har i foråret været mange anmeldelser af stankelbenlarver, men alle steder er angrebene — grundet på en effektiv bekæmpelse — standset, før de har fået nogen væsentlig betydning. Et enkelt angreb i januar og februar måned i vintersæd har dog udtyndet bestanden en del. Vi har flere

steder anvendt Bladan- og parathionpudder, som har virket godt" (Poul Olsen). Hjørring: „Allerede i efterårsmånederne fandtes stærke angreb i hvede og navnlig i rug. Efter den forholdsvis milde vinter var det at forudse, der ville komme stærke forårsangreb, og det slog da også til. Der findes ikke een korn- eller rodfrugtmærk efter omplojet græs, hvor der ikke findes stankelbenlarver *en masse*. Mærkeligt nok står angrebets styrke ikke i forhold til larvernes antal og udbredelse. Her på egnen er skaden ret begrænset. Schweinfurtergrønt er forlængst udsolgt overalt, så bekæmpelsen foregår væsentligst ved sprøjtning med Bladan — med god virkning" (H. Baltzer Nielsen). Han Herrederne: „Allerede i efteråret var der flere stærke angreb i vintersæd efter græs, og paa nuværende tidspunkt er der en mængde angreb i gang i vårsæd. Angrebene i år synes at være mindst lige så ondartede som i fjor. Schweinfurtergrønt er allerede udsolgt mange steder. Men klid, der er iblandet parathion sprøjtemiddel, synes også at virke godt og vil blive brugt i stor stil" (R. Sørensen). „Ret stærke angreb, men dog ikke nær på højde med de sidste års angreb. Gode muligheder for bekæmpelse med giftklid i år med det milde vejr" (H. Gyde Christensen). E. Eriksen, Haderup, mener at have iagttaget svagere angreb af stankelbenlarver i marker, hvor udsæden var behandlet med hexaklor mod smældelarver. Herning: „Angrebene har været værre end nogen sinde. De første anmeldelser kom først i april. Men allerede først i marts var jeg ude for et stærkt angreb i hvede. Ejeren mente, angrebet først var sat ind under det fine forårsvejr i februar, men jeg er dog tilbøjelig til at mene, det var begyndt sidste efterår. Der var ikke andet at gøre end at pløje marken og så den om. På tilsvarende måde blev en trediedel af en rugmark på ca. 6 td. land raseret, medens det lykkedes at redde resten ved sprøjtning med parathion d. 8. april. Siden påske har vi haft meget travlt med at sprøjte. I første omgang var det de vedvarende græsmarker på lav jord, det gjaldt, siden har det været meget slemt med angreb i grønjordskornet, og nu er det ved at være slemt i roerne efter græs. Virkningen af sprøjtningen synes knapt alle steder at have været så effektiv som ventet, hvad der har animeret os til at sætte mængden af parathion op til ca. 400 g pr. ha" (N. J. Nielsen). Gram: „Særdeles ondartede angreb overalt" (A. Mortensen). Ribe: „Mange stærke angreb, især i vårsæd og i græsmarker, — knapt så slemme angreb i vintersæd — men alvorlige angreb i alle afgrøder efter græs" (Aa. Buchreitz). Rødding: „Stankelbenlarverne har hærget voldsomt. Jeg mindes ikke, angreb har været så almindelige som i år — end ikke i fjor. Derimod er ingen græsmarker så hårdt medtagne, som tilfældet var i fjor. I næsten alle grønjordsafgrøder findes angreb af betydning — og vel i 50 % af så stor betydning, at det får indflydelse på udbyttet. Sprøjtning med parathionmidler er den almindelige form for bekæmpelse og med meget tilfredsstillende resultat" (G. Nissen). Sydvestjylland: „Angreb i næsten alle grønjordsmarker og på lave græsarealer. Schweinfurtergrønt er forsvundet fra detailhandelen, der bruges hvedeklid fugtet med en parathionopløsning; virkningen er, når de rigtige muligheder er forhånden, god. Undertegnede har set et demonstrationsforsøg, hvor giftklid var sammenlignet med ubehandlet og udstroet ammoniumsulfatpeter.

Virkningen af giftklid var tydelig, hvorimod salpeter tilsyneladende var uden direkte virkning" (J. K. Svenstrup). Vis Herred: „Meget ondartede angreb i korn efter ompløjet græs næsten overalt. Også græsmarkerne er enkelte steder meget medtaget. Sprøjtning med Bladan er anvendt i stor udstrækning og med godt resultat de fleste steder. Virkningen af giftklid har også stort set været tilfredsstillende, hvadenten der er anvendt Bladan eller schweinfurtergrønt" (N. A. Drewsen). Slogs Herred: „Som ventet har vi nu stankelbenlarverne fremme i et antal, som heldigvis er sjældent; der er så at sige ikke en mark, der er fri for larverne, og i de allerfleste grønjordsmarker er bekæmpelse nødvendig for at bevare den nysåede afgrøde. I vintersædsmarkerne har larverne næsten kunnet arbejde uden ophold siden oktober måned sidste år" (H. Behrens).

På en lokalitet i nærheden af Ansager forekom angreb af en anden og mindre stankelbenart, *Nephrotoma maculata*.

Prosper Bovien og Ole Wagn.
